

cœnobii vestræ jocunditati notificare quod verum est, succincte tamen, non incongruum duximus. Obtemperando utique caritativæ doctrinæ in exordio fratrem nostrum Gisilbertum tibi direximus: qui, Deo favente, licet cum multo sudore, quasi ex nihilo in tantum laboravit ut apud Cluniacum honestus famulatus potest haberi. Quique ibi Deo et vobis obediendo a quodam laico apud domnum Rolandum in multis accusatus est, ex quibus aliquid veritatis nihil adhuc experti sumus, quem domnus Rolandus apud cœnobio Sancti Pauli præcepit morari. Sed illè frater sub occasione consiliandi de

A hac re cum priore Sancti Gabrielis absque licentia Cremonam ivit; a qua cito reversus, regulariter susceptus est. Ex vestro autem præcepto Pontidensis prior in arctam custodiam suscepit ad ferendam lanternam. Igitur, misericordissime Pater, ego et omnes fratres nostri, quia dimittendo sæculum apud nos monasticum habitum suscepit, ad pedes vestros prostrati, supplicando vestram clementiam postulamus quatenus, eum absolvendo, ad nostrum redire faciatis claustrum. In quo Pontidensis prior minime gravatur. Valete.

PETRI VENERABILIS

DIPLOMATA.

(*Bibliotheca Cluniacensis*, p. 1395 seq.)

I.

Charta Ambroniacensis.

Ego frater PETRUS humilis Cluniacensis abbas cunctis istud legentibus notam fieri permutationem volo, quæ facta est inter nos, et domnum abbatem et fratres Ambroniacenses. Placuit enim et statutum est ab utraque parte, ad utilitatem, ut credimus, et illorum et nostram, ut Ambroniacenses deinceps perpetuo jure possideant quod habere solebamus in capella de Chalomonte, scilicet tertiam partem, et vineam unam Amberiaci, et alias duas Saisiriaci, et alias quasdam terræ particulas ibidem constitutas. Ipsi vero nobis eodem modo concedunt quidquid juris habere solebant, ad Patris scilicet capellam, et totum jus parochiale, sepulturas, oblationes, decimas, et vii sextaria annonæ, quæ solebant accipere in area nostra. Omnia quoque quæ justis permutationibus esse noscuntur, mutua vicissitudine nos ipsis, ipsique nobis, ab omni calumnia vel contradictione salva conservabunt. Quod ut perpetuo ratum permaneat, sigillo nostro pariter, et domni abbatis Ambroniacensis confirmari decrevimus, et apud nos et ipsos scripta conservari.

II.

Charta Petri dicti Venerabilis abb. Clun. IX super Ecclesiam Sancti Dionysii de Carcere.

(Anno 1153.)

In nomine sanctæ et individuæ Trinitatis. Dili-
gens præcedentium Patrum providentia et studiosa
nihilominus sagacis providentiæ eorum solertia,
alumna pacis, amica concordia, præsentium futu-
rorumque consulens utilitati, hoc instituit, hoc præ-
vidit, hoc inspirante Deo decrevit, ut quoties ali-
quid præcipuum agitur, vel Deo servientibus me-
moriam dignum confertur beneficium, litterarum te-

B stimonio et scriptorum privilegio roboretur, quod
memoriæ tenacius commendetur. Cujus constitu-
tionis doctrinam divinitus editam, ego Frater PE-
TRUS abbas Cluniacensis subsequens, actionem il-
lam salutiferam inter piissimum regem Francorum
Ludovicum, et ejus uxorem Adelaidam reginam,
eorumque filios, ac priorem Sancti Martini de Cam-
pis domnum Theobaldum, et conventum solemniter
peractam, de Ecclesia videlicet Montis Martyrum,
et de ecclesia Sancti Dionysii de Carcere, approbo
et concedo, utque nostris temporibus et futuris fir-
mior habeatur, inviolabiliter teneatur, rata conser-
vetur, indissolubili scripto præsentis confirmo.

Sunt autem hæc quæ ego et conventus concessi-
mus, ecclesia videlicet libera, eo duntaxat modo
quo monachi nostri tenuerant, et decima ad eam-
dem ecclesiam pertinens, cum vineis et terra arabili
cum uno hospite apud Darentiacum, cæterisque
appenditiis quæ ibidem Deo servientes possederant.
Addimus præterea ecclesiam de Sancto Martyro
cum vineis Adam, et Morelli culturam, culturam
etiam quam domnus Matthæus prior comparavit a
Warnerio de Portu.

Actum Parisiis apud Sanctum Martinum de Cam-
pis, anno ab Incarnatione Domini 1153, indictione
xiv, residente in apostolica sede papa Innocentio,
Ludovico rege Francorum, et domni Petri Clunia-
censis abbatis anno duodecimo.

III.

Charta Petri abbatis Cluniacensis ecclesia de Morsalimis.

Venerabili domino et charissimo RICHARDO Con-
stantiensi episcopo frater PETRUS humilis Clunia-
censis abbas salutem et orationes.

Concordiam quæ inter abbatiam et monachos

Montisburgi, et filios nostros W. priorem, et monachos S. Cosmæ de Ecclesia Morsalinarum facta est, fraternitatem nostram noveritis confirmasse, videlicet ut monachi Montisburgi duas partes decimæ frugum de omni terra quam habent monachi S. Cosmæ in Morsalinis habeant, et teneant, et in recognitionem x solidos Andegavenses vel Rothomagenses priori et monachis S. Cosmæ annuatim reddant. Ipsa vero ecclesia, et impositio sacerdotis, et ea quæ ad altare et cœmeterium pertinent, priori et monachis S. Cosmæ libere et quiete remanebunt. Ut autem hæc conventio inter ipsos rata et inconcussa maneat in æternum, sublimitatem vestram deprecamur, ut chartam vestram eis inde faciatis, et eorum concordiam auctoritate vestra confirmetis. Valeat paternitas vestra.

IV.

Alia charta ejusdem Petri abb. super eadem ecclesia.

Venerabili et dilecto nostro domno WILLELMO ab-

bati Montisburgi, omnique conventui, frater P. humilis Clūn. abbas salutem et orationes.

Litteras dilecti filii nostri Willelmi prioris S. Cosmæ vidimus et audivimus. Concordiam vero quæ inter abbatiam vestram et ecclesiam S. Cosmæ de ecclesia Morsalinarum facta est, fraternitatem nostram noveritis confirmasse, videlicet ut duas partes decimæ frugum de omni terra quam habent monachi S. Cosmæ in Morsali in perpetuum habeatis, et teneatis, et in recognitionem x solid. Andegav. vel Rothomag. priori ejusdem loci reddatis. Ipsa vero ecclesia, impositio sacerdotis, et ea quæ ad altare et cœmeterium pertinent, priori S. Cosmæ et monachis libere et quiete remanebunt. Ut autem hæc conventio rata et inconcussa maneat in æternum, præsentis litteras sigilli nostri auctoritate munitas vobis destinare curavimus. Valet.

PETRI VENERABILIS

ABBATIS CLUNIACENSIS NONI

EPISTOLA AD PETRUM DE JOANNE

Contra eos qui dicunt Christum nunquam se in Evangeliiis aperte Deum dixisse.

Bono et pacifico seni, fratri et filio PETRO, frater C PETRUS, humilis Cluniacensium abbas, salutem.

Paucis admodum transactis diebus, dum tecum more meo, de quibusdam non ex toto superfluis conferrem, nescio unde occasione sumpta, sermo incidit de Salvatoris deitate. Quem dum ad alia, et ipsa utilia tendens, cito finire proponerem, audivi a te, quasi transeunter, quod non transeunter accepi. Dixisti te a quibusdam fratribus, et, ut tunc mihi visum est, ab ipsis sociis lateri meo adhærentibus audisse Salvatorem nusquam in Evangeliiis se aperte, hoc est sine involucris, Deum vocasse. Ad didisti etiam eos, non negligenter, sed intente ac diligenter totius evangelici textus seriem, hac de causa scrutatos fuisse, nec alicubi hoc se legere potuisse. Et quamvis fratres illos, a quibus ista audieras, nec tu mihi nominaveris, nec ego qui essent, quærendo persisterim, quia tamen, etsi inutilis opilio, vultum pecoris mei non ex toto ignoro, credo eos qui hoc dicunt, non trahi infirmitate fidei, sed amore ac studio hætenus ignorata sciendi. Nam quoscunque apud me recolo, qui de his vel similibus tractare, discutere, vel solvere aliquid possint, litteratos scio,

exercitatos video, religiosos agnosco. Unde absit a me ut aliquid sinistri, maxime in talibus de ipsis suspicer, quos et eruditio doctos, et gratia, quæ in ipsis hætenus vacua non fuit, ut sæpe expertus sum, tam in fide quam in vita, solet semper reddere cautos. Sed quia semel sermo ortus est de re super omnia salutem nostræ necessaria, justum est, prout mihi videtur, exsequi quod inde sentio, ne forte si neglectum fuerit quod auditum est, dubietas aliqua in aliquorum cordibus, ut solet in talibus contingere, oriatur. Utiliusque fuisset rem silentio suppressam fuisse quam deductam in medio indiscussam reliquisse. Notum est, nec aliquem in talibus exercitatum latet, communem et publicum hostem Satanam, ne a mortalibus vera deitas, aut agnosci, aut coli posset, summo semper nisu, toto conamine laborasse, et non solum tempore gratiæ, non solum tempore legis Mosaicæ, sed et ab ipso primorum hominum exortu, ad evellendam de humanis cordibus fidei sinceritatem, semper acerrime instituisse. Inde est quod ante famosum diluvium, illo, qui primus coepit invocare nomen Domini (*Gen. iv*); cum paucis ex eadem stirpe sequentibus excepto, et post us-